

НЕГОДЧЕНКО О. В.,
доктор юридичних наук,
професор, ректор
(ВНПЗ «Дніпропетровський
гуманітарний університет»)

БЛІНОВА Г. О.,
кандидат юридичних наук,
доцент, завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін
(ВНПЗ «Дніпропетровський
гуманітарний університет»)

УДК 348.51 342.95

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТАЄМНИЦІ СПОВІДІ

У статті характеризуються правові норми, що визначають гарантії забезпечення режиму таємниці сповіді у процесі розгляду справ про правопорушення в Україні, і перспективи їхнього вдосконалення.

Ключові слова: таємниця сповіді, священнослужитель, імунітет свідка.

В статье характеризуются правовые нормы, определяющие гарантии обеспечения режима тайны исповеди в процессе рассмотрения дел о правонарушениях в Украине, и перспективы их совершенствования.

Ключевые слова: тайна исповеди, священнослужитель, иммунитет свидетеля.

The paper characterized the legal rules governing guarantees to ensure secrecy of the confessional regime in the process of reviewing cases of violations in Ukraine and prospects of their development.

Key words: seal of confession, priest, witness immunity.

Вступ. Питання правового захисту таємниці сповіді не втрачає своєї актуальності вже багато століть. Проте сучасні інформаційно-технологічні умови та можливості правоохоронних органів щодо отримання доказової бази з учинених злочинів значно знижують необхідність допиту священнослужителів. З іншого боку, по-справжньому віруючі люди не чинять настільки страшних злочинів, щоб для їхнього розкриття знадобилися свідчення духівника. Проте жодна людина не застрахована від учинення правопорушення, про яке може розповісти під час сповіді. Як зазначають священнослужителі, сама юридична можливість допиту духівника ображає почуття віруючих. Таємниця сповіді є частиною одного із семи церковних таїнств, священнодій, що є одними з важливих основ православія. У зв'язку із цим митрофорний протоієрей Української греко-католицької церкви Олекса Петрів зазначив, що Всеукраїнська рада церков і релігійних організацій вважає за необхідне у зв'язку з важливістю цього інституту закріпити таємницю сповіді в змінах до ст. 31 Конституції України, зміст яких полягатиме в законодавчому закріпленні на найвищому рівні неможливості порушення таємниці сповіді за жодних обставин [28].

Про актуальність правового захисту таємниці сповіді також свідчать останні зміни, унесені Законом від 14.05.2015 р. № 419-VIII до Кримінально-виконавчого кодексу України

та Закону України «Про попереднє ув'язнення», про встановлення права на таємницю сповіді для засуджених осіб.

Постановка завдання. Мета статті – з'ясувати основні правові норми, що містять гарантії забезпечення режиму таємниці сповіді під час провадження у справах про притягнення до юридичної відповідальності за вчинення правопорушень, виявити прогалини у вітчизняному законодавстві що послаблюють систему правового захисту таємниці сповіді й розробити пропозицій щодо їх заповнення. Предмет розгляду наукового дослідження – правові норми та наукові теорії, що визначають правила збереження конфіденційності таємниці сповіді й отримання такої інформації від священнослужителів.

Результати дослідження. Відповідно до ст. 18 Загальної декларації прав людини від 10.12.1948 р., кожна людина має право на свободу думки, совісті й релігії, це право включає свободу міняти свою релігію чи переконання та свободу сповідувати свою релігію чи переконання як одноосібно, так і разом з іншими, публічно, приватно в ученні, богослужінні, у виконанні релігійних і ритуальних порядків [4]. Таке право людини містять кілька інших міжнародно-правових актів, зокрема ст. 9 Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод [9], ст. 18 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права [19], ст. 1 Декларації про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на підставі релігії чи переконань [6] тощо.

Конституція України у ст. 35 визначає, що кожен має право на свободу світогляду й віросповідання. Це право включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культу й ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. Оскільки таємниця сповіді є частиною ритуального обряду – сповіді, то наведені міжнародні правові норми є правовою підставою для забезпечення режиму цього виду інформації з обмеженим доступом. Відповідно, пропозиції представників Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій щодо внесення змін до ст. 31 Конституції України, якою кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, доповнити гарантією непорушення режиму таємниці сповіді відповідають міжнародним актам. Водночас ст. 31 Конституції України визначає, що винятки гарантування недоторканості таємниць можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо [10].

Національне законодавство встановлює низку інших умов і засобів, із яких складаються можливості людини для забезпечення релігійних потреб людини у приватності її особистої інформації. Ст. 3 Закону «Про свободу совісті та релігійні організації» проголошує вагомому гарантію, що ніхто не має права вимагати від священнослужителів відомостей, одержаних ними при сповіді віруючих [23]. До 21 червня 2001 р. ця стаття була декларативною, оскільки Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) не робив жодного винятку щодо заборони допиту священників. Але після проведення «малої» судової реформи, відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 69 КПК України, священнослужителі не можуть бути допитані як свідки з приводу того, що їм довірено або стало відомо при здійсненні професійної діяльності, якщо вони не звільнені від обов'язку зберігати професійну таємницю особою, котра довірила їм ці відомості [15]. Чинний КПК України містить аналогічні положення: у ст. 65 зазначено, що не можуть бути допитані як свідки священнослужителі – про відомості, одержані ними на сповіді віруючих [14]. Зауважимо, що КПК України не вживає термін «таємниця сповіді», проте за змістом має на увазі саме цей вид таємниці. Такий висновок можна зробити, ураховуючи положення ч. 3 ст. 65 КПК України, де зазначено, що особи, передбачені п. п. 1–5 ч. 2 цієї статті, з приводу зазначених довірених відомостей можуть бути звільнені від обов'язку зберігати професійну таємницю особою, котра довірила їм ці відомості, у визначеному нею обсязі в письмовій формі за підписом особи, котра довірила зазначені відомості. Отже, законодавець зарахував таємницю сповіді до професійної таємниці. Водночас у ст. 224 КПК «Допит» зазначено, що особа має право не відповідати на за-

питання з приводу тих обставин, щодо надання яких є пряма заборона в законі, у тому числі щодо інформації, що становить таємницю сповіді.

У юридичній науці професором І.Л. Петрухіним була висловлена думка, що доцільніше говорити (у межах права на недоторканність приватного життя) про релігійні таємниці двох видів, не обмежуючи тільки таємницею сповіді: «Таємниця віруючого, право останнього приховувати свою приналежність до будь-якої релігії взагалі і до окремих віровчень зокрема і таємниця, довірена священику, що він її не повинен розголошувати» [20, с. 67]. Водночас варто звернути увагу, що таємниця сповіді не проголошується як суб'єктивне право. Не існує нормативного акта, який закріпив би, що «кожний має право на таємницю сповіді».

ЦПК України від 18.03.2004 р. містить подібну норму в п. 3 ч. 1 ст. 51, за якою не підлягають допиту як свідки священнослужителі – про відомості, одержані ними на сповіді віруючих. До того ж у ст. 6 «Гласність та відкритість судового розгляду» ЦПК України закритий судовий розгляд допускається в разі, якщо відкритий розгляд може призвести до розголошення державної або іншої таємниці, яка охороняється законом, а також за клопотанням осіб, котрі беруть участь у справі, з метою забезпечення таємниці усиновлення, запобігання розголошенню відомостей про інтимні чи інші особисті сторони життя осіб, які беруть участь у справі, або відомостей, що принижують їхню честь і гідність. Положення, що не дозволяють допитувати як свідків священнослужителів – про відомості, одержані ними на сповіді віруючих, містяться й у п. 3 ч. 1 ст. 65 Кодексу адміністративного судочинства (далі – КАС України) [8]. А ст. 12 КАС України також з метою збереження таємниці дозволяє проводити закритий розгляд справи.

Відповідно до останніх змін до ст. 128-1 Кримінально-виконавчого кодексу України, таємниця сповіді є недоторканною й охороняється законом. Забороняється оприлюднювати, фіксувати технічними засобами та відтворювати будь-яку інформацію, отриману зі сповіді. Відомості, отримані зі сповіді, не можуть бути предметом досудового розслідування, досудового слідства чи кримінального провадження, використовуватися як доказ. Ніхто в жодному разі не може допитувати священнослужителя, перекладача чи іншу особу з питань, пов'язаних із конфіденційністю сповіді [13]. Аналогічні положення містять і останні зміни до ст. 12 Закону України «Про попереднє ув'язнення». Отже, священнослужителі наділені як свідки імунітетом щодо їх опитування у провадженнях за різними категоріями справ.

Д.П. Кокорев розуміє імунітет свідка як право громадянина в певних випадках відмовитись давати показання органам розслідування й суду [5, с. 92]. С.С. Стахівський дає визначення імунітету свідків як «безумовного чи обмеженого звільнення деяких груп громадян від обов'язку давати показання, серед яких можна виділити осіб: 1) яких заборонено допитувати як свідків; 2) які мають право відмовитись від дачі показань; 3) які можуть відмовитись відповідати на окремі запитання» [27, с. 71].

Отже, під імунітетом свідка, зазвичай, розуміють звільнення в передбачених законом випадках особи, котра підлягає допиту як свідок, від обов'язку давати показання у кримінальній чи цивільній справі. Імунітет свідка може бути зумовлений виконанням службових обов'язків або професійного обов'язку зберігати державну, службову чи професійну таємницю. Імунітет свідка можна поділити на обов'язковий (абсолютний) і факультативний (відносний). При обов'язковому імунітеті взагалі забороняється допит певних осіб як свідків у справі. При факультативному імунітеті в особи є право відмовитися від давання показань у справі, але вона може за власним бажанням дати показання. Абсолютний імунітет мають, на думку М.І. Бажанова, категорії осіб, котрі були перелічені в ст. 69 КПК 1960 р., відповідно, у ст. 65 «Свідок» КПК України 2012 р., а факультативний імунітет від обов'язку свідчити мають особи, перелічені в ст. 63 Конституції України [12, с. 157–159; 3, 137–138]. Отже, урахувавши думку М.І. Бажанова, імунітет священнослужителів є абсолютним імунітетом з тією умовою, що розкрити таємницю сповіді вони можуть тільки із письмової згоди особи, котра їм її довірила. Водночас І.О. Пристінський вважає, що на сьогодні чинне кримінально-процесуальне законодавство України передбачає відносний імунітет свідка для священнослужителів, а Законопроект від 10 листопада 2009 р. № 5335 пропонував закріпити абсолютний

імунітет [21, с. 24; 24]. Наявність різних наукових позицій щодо імунітету священнослужителів як свідків демонструє наукову дискусію щодо змісту й ролі інституту таємниці сповіді у провадженнях про правопорушення.

Суб'єктом таємниці сповіді є священнослужитель, тобто особа, котра служить при храмі та володіє правом проводити релігійні обряди як у храмі, так і поза ним. Словник української мови визначає термін «священик» як служитель культу православної церкви, за саном середній між дияконом і єпископом, а також як особу, яка має цей сан; служитель культу, який відправляє церковну службу; ієрей [26, т. 9, с. 106], а «священнослужитель» – як служитель релігійного культу (диякон, священик, єпископ) у православній церкві, особа, котра здійснює богослужіння [26, т. 9, с. 107]. На сьогодні вітчизняне законодавство України не містить чіткого визначення поняття «священнослужитель».

У Законопроекті «Про внесення змін до статті 69 Кримінально-процесуального кодексу України щодо дотримання таємниці сповіді» від 10 листопада 2009 р. № 5335 передбачалось доповнення ст. 69 Кримінально-процесуального кодексу України п. 6 такого змісту: «б) священнослужителі – зведені в духовний сан служителі релігійних організацій з відповідними правами відправлення релігійного культу, обрядів і таїнств – з приводу відомостей, отриманих ними під час сповіді» [24]. Отже, у Законопроекті пропонувалось визначення поняття священнослужителів як зведених у духовний сан служителів релігійних організацій із відповідними правами відправлення релігійного культу, обрядів і таїнств, проте запропоновані зміни не були реалізовані. Незважаючи на позитивний характер пропозиції щодо введення в законодавство поняття «священнослужитель», на думку І.О. Пристінського, запропоноване визначення не є досить удалим, оскільки священнослужитель визначається як служитель релігійної організації, що, по суті, є тавтологією. Православна Церква споконвічно має священну ієрархію з її трьома ступенями: дияконською, пресвітерською та єпископською [7, с. 274]. І.О. Пристінський також зазначає, що при цьому всі три ступені охоплюються загальним поняттям «священнослужителі», або «клірики», і лише єпископи та пресвітери наділені правом звершувати таїнства, зокрема й таїнство сповіді. Диякони жодних таїнств і обрядів самостійно не відправляють, а лише допомагають у цьому єпископу чи священику. Отже, наявність права відправлення таїнства сповіді залежить від того, до якого ієрархічного ступеня належить священнослужитель. Як факт належності до ієрархічного ступеня, так і факт належності до релігійної організації повинні підтверджуватися відповідними офіційними документами. Такими документами, зокрема, можуть бути журнали Священного Синоду й указ (для єпископів), а також посвідчення про рукопокладення у пресвітерський сан та указ (для священників). Священнослужитель обов'язково повинен офіційно належати до тієї чи іншої релігійної організації (парафії, монастиря тощо), статут якої зареєстрований у встановленому законом порядку, наголошує І.О. Пристінський [21, с. 25]. Подана наукова позиція підтверджує необхідність введення до законодавства України визначення «священнослужитель».

Норми кодексів, що були проаналізовані, комплексно утворюють правові гарантії захисту таємниці сповіді. Водночас чинне законодавство України про адміністративні правопорушення містить прогалину з цього питання. Так, ст. 272 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) не передбачає яких-небудь обмежень щодо допиту як свідків адвокатів, лікарів, нотаріусів, психологів, а також священнослужителів [25]. Зазначена прогалина в КУпАП, на нашу думку, повинна неодмінно бути заповнена, тим більше, що вітчизняне законодавство вже має напрацьовані правові конструкції щодо гарантій забезпечення таємниці сповіді. Також Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» не містить заборони на проведення оперативно-розшукових заходів у місці, де відбувається обряд каяття. Тому можлива ситуація, коли, наприклад, у сповідальні перед великим постом установлюється апаратура для прослуховування, що в принципі не суперечить чинному законодавству, зазначає О.В. Веремієнко [1]. Це питання також має бути глибоко проаналізовано науковцями, мають бути запропоновані шляхи врегулювання конфлікту інтересів вірян і правоохоронних органів.

Таємниця сповіді, зазначає І.О. Пристінський, тісно пов'язана з таким явищем, як професійна таємниця, але має певні особливості, пов'язані з тим, що, на відміну від таємниці сповіді, заборона розголошення якої передбачена лише церковно-правовими нормами, заборона розголошення професійної таємниці передбачається відповідними нормативно-правовими актами [21, с. 25].

Важливим видом інформації з обмеженим доступом для забезпечення виконання обов'язків у різних професіях є узагальнене поняття професійної таємниці. Визначення професійної таємниці міститься в розділі 16 Сорока рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей, де зазначено, що професійну таємницю, як правило, становить інформація, яку адвокатам, нотаріусам або іншим незалежним професіоналам і бухгалтерам надають чи яку вони одержують від одного зі своїх клієнтів під час визначення юридичного статусу своїх клієнтів, або під час захисту чи представлення такого клієнта, або стосовно процедур юридичного, адміністративного, арбітражного чи посередницького характеру [22]. Отже, важливою ознакою професійної таємниці є те, що це відомості, які надаються незалежним професіоналам, тобто якщо мова йде про державних службовців, котрі мають повноваження щодо виконання аналогічних функцій зазначених суб'єктів, але якщо їхня діяльність спрямована на забезпечення реалізації функцій держави, то необхідно вести мову про службову таємницю. Відтак професійна таємниця тісно пов'язана із суб'єктами, котрі нею користуються. Наукові концепції поняття професійної таємниці розробили такі науковці: В.О. Мазуров [18, с. 18], Г.В. Виноградова [2, с. 60], І.В. Смолькова, В.Г. Лісогор [16, с. 21], В.Н. Лопатін [17, с. 36]. Отже, таємницю сповіді можна також уважати, на нашу думку, професійною таємницею, яка виникає в процесі професійної діяльності священнослужителів і тільки під час проведення таїнства сповіді.

Право на таємницю сповіді є важливою частиною права на приватне життя, українському законодавцю ще треба багато зробити для забезпечення цього права на належному рівні. Законодавчому закріпленню змін до нормативно-правових актів, що утворюватимуть ефективну систему правових гарантій забезпечення режиму таємниці сповіді, повинна передувати ґрунтовна наукова робота.

Висновки. Для законодавчого закріплення правових гарантій захисту режиму таємниці сповіді пропонуємо Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» доповнити ст. 3 «Право на свободу совісті»: ч. 5 після слів «Ніхто не має права вимагати від священнослужителів відомостей, одержаних ними при сповіді віруючих» словами «, що становлять таємницю сповіді»; абзацом 6 такого змісту: «Таємниця сповіді – це охоронювані законодавством України таємні відомості, що були передані священнослужителям віруючими під час сповіді, за незаконне отримання, розголошення чи використання яких настає юридична відповідальність».

Доречним також буде, на нашу думку, запровадження адміністративної відповідальності за порушення режиму таємниці сповіді, передбачивши її в ч. 3 ст. 212-5 КУпАП на рівні із іншими професійними таємницями. Гарантіями забезпечення таємниці сповіді у процесі провадження у справах про адміністративні правопорушення буде також доповнення КУпАП новою ст. 251-1 «Забезпечення режиму інформації з обмеженим доступом у провадженні у справах про адміністративні правопорушення», де пропонується передбачити заборону на опитування як свідків нарівні з адвокатами, нотаріусами священнослужителів про відомості, одержані ними на сповіді віруючих, що становлять таємницю сповіді.

Список використаних джерел:

1. Веремієнко О. Таємниця сповіді / О. Веремієнко // Права людини в Україні інформаційний : портал Харківської правозахисної групи. – 04.12.03 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.khpg.org/index.php?id=1070548715>.
2. Виноградова Г.В. Професійна таємниця в міжнародно-правових джерелах: окремі питання регулювання та використання досвіду в законодавстві України / Г.В. Виноградова // Юрид. журн. – 2006. – № 4. – С. 60–66.

3. Волкотруб С. Інститут свідків у кримінально-процесуальному законодавстві / С. Волкотруб // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – С. 136–141
4. Всеобщая декларация прав человека, принята и провозглашена в Резолюции 217 А (III) Генеральной Ассамблеи от 10 декабря 1948 г. // Голос України. – 2008 – № 236.
5. Судебная этика: Некоторые проблемы нравственных начал советского уголовного процесса / [Г.Ф. Горский, Л.Д. Кокорев, Д.П. Котов]. – Воронеж : Изд-во Воронежск. ун-та, 1973.
6. Декларация о ликвидации всех форм нетерпимости и дискриминации на основе религии или убеждений от 25 ноября 1981 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_284/print1436975422298629.
7. Каноническое право: [учебное пособие] / под ред. прот. В. Цыпина. – М. : Изд-во Сретенского монастыря, 2009 – 864 с.
8. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № № 35–36, 37. – Ст. 446.
9. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, ратифікована Законом України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР, набрала чинності для України 11 вересня 1997 р. // Голос України. – 2001. – № 3.
10. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
11. Кримінальний процес : [підручник] / за ред. Ю.М. Грошевого та О.В. Капліної. – Х. : Право, 2010. – 608 с.
12. Кримінальний процес України : [підручник для студентів юрид. спец. вищ. закладів освіти] / [Ю.М. Грошевий, Т.М. Мірошніченко, Ю.В. Хоматов та ін.] ; за ред. Ю.М. Грошевого та В.М. Хотенця. – Х. : Право, 2000. – С. 157–159.
13. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11 липня 2003 р. № 1129-IV // Голос України. – 2003. – № 161.
14. Кримінально-процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI // Урядовий кур'єр. – 2012. – № 99.
15. Кримінально-процесуальний кодекс України : Закон УРСР від 28 грудня 1960 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1961. – № 2. – Ст. 15.
16. Лісогор В.Г. Криміналістичне забезпечення збереження таємниці досудового слідства : [науково-практичний посібник] / В.Г. Лісогор. – Дніпропетровськ : Юрид. акад. М-ва внутр. справ. – 2005. – 156 с.
17. Лопатин В.Н. Правовая охрана и защита права на тайну / В.Н. Лопатин // Юридический мир. – 1999. – № 7. – С. 36–37.
18. Мазуров В.А. Тайна: государственная, коммерческая, банковская, частной жизни. Уголовно-правовая защита : [учебное пособие] / В.А. Мазуров ; под науч. рук. д-ра юрид. наук, проф. С.В. Землюкова. – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2003. – 156 с.
19. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 19 жовтня 1973 р. № 2148-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043/print1436459998588333.
20. Петрухін І.Л. Особисті таємниці (людина і влада) / І.Л. Петрухін. – М., 1998. – С. 220.
21. Пристінський І.О. Правове забезпечення таємниці сповіді в чинному законодавстві України та канонах православної церкви / І.О. Пристінський // Адвокат. – 2011 – № 9. – С. 22–26.
22. Про Сорок рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей : Постанова Кабінету міністрів України та Національного банку України від 28 серпня 2001 р. № 1124 // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 157.
23. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23 квітня 1991 р. № 987-XII // Голос України. – 06.06.1991.
24. Про внесення змін до статті 69 Кримінально-процесуального кодексу України щодо дотримання таємниці сповіді : Проект Закону України від 10 листопада 2009 р. № 5335 //

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zwe_b_n/web_proc_4_1?id=&pf3511=36510.

25. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 грудня 1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.

26. Словник української мови : в 11 т. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/svjashhennosluzhytelj>.

27. Стахівський С.С. Проблеми імунітету свідків у кримінально-процесуальному законодавстві / С.С. Стахівський // Право України. – 1996. – № 9. – С. 70–75.

28. Українські церкви просять закріпити таємницю сповіді в Конституції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2015/06/15/7071281/?attempt=1>.

ПЕРЕГОНЦЕВ І. А.,

аспірант

*(Інститут держави і права
імені В. М. Корецького*

Національної академії наук України)

УДК 341

ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ТА ЇЇ АКЦІОНЕРІВ (ЗАСНОВНИКІВ, УЧАСНИКІВ) У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

У статті «Правосуб'єктність юридичної особи та її акціонерів (засновників, учасників) в практиці Європейського суду з прав людини» йдеться про особливості звернення юридичної особи та її акціонерів (засновників, учасників) за захистом своїх прав до Європейського суду з прав людини. В статті аналізується практика Європейського суду з прав людини, яка стосується питання розмежування правосуб'єктності юридичної особи та її акціонерів (засновників, учасників) в контексті їх звернення за захистом своїх прав.

Ключові слова: *Європейський суд з прав людини, правосуб'єктність юридичної особи, Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, рішення, заява, конвенція, акціонер.*

Статья «Правосубъектность юридического лица и его акционеров (основателей, участников) в практике Европейского суда по правам человека» описывает особенности обращения юридического лица и его акционеров (основателей, участников) в Европейский суд по правам человека с целью защиты своих прав. В статье анализируется практика Европейского суда по правам человека, касающаяся вопроса разделения правосубъектности юридического лица и его акционеров (основателей, участников) в контексте их обращения с целью защиты своих прав.

Ключевые слова: *Европейский суд по правам человека, правосубъектность юридического лица, Европейская Конвенция о защите прав человека и основных свобод, решение, заявление Конвенция, акционер.*

